

3 במאי 2026

חוזר למנהלים ומורים סמסטר ראשון בתיכון

מקצוע : כלכלת הפרט

רציונל

תוכנית "סמסטר ראשון בתיכון" היא נדבך נוסף בתפיסת מדעי החברה את מקצוע הכלכלה, ומטרתה להקנות לתלמידים כלים לניתוח ההתנהלות הכלכלית של יחידים במשק. **הקורס האקדמי "כלכלת הפרט"** מעניק לתלמידי ישראל חשיפה לתכנים עדכניים ואקטואליים המשולבים בכלכלת משפחה, כלכלה ציבורית ומתן כלים לתכנון וקבלת החלטות שישמשו אותם כאזרחים פעילים ותורמים בשוק העבודה והחברה בישראל. שילוב למידה דיגיטלית אקדמית, לצד הוראה בכיתה, מאפשר הכשרת תלמידים למיומנויות המאה ה-21, הכוללות חשיבה ביקורתית, פתרון בעיות, למידה עצמאית ושימוש בטכנולוגיות מתקדמות, גיוון בדרכי ההוראה, התאמה אישית לקצב ולסגנון של כל תלמיד, וחיזוק המעורבות והעניין של התלמידים בתהליך הלמידה. התוכנית מאפשרת ללמד את הקורס האקדמי בשיעורי כלכלה בכיתה על ידי המורה לתחום זה ועלפי מערכת השעות. כך הציון בקורס האקדמי יהיה רכיב בציון הבגרות במקצוע ואף יקנה לתלמיד 4 נקודות זכות אקדמיות.

מבנה הלמידה – "כלכלת הפרט"

הקורס האקדמי כולל 14 יחידות לימוד בנושאים מתחום כלכלת המשפחה : צריכה וחסכון, השקעה בשוק הדיור ובשוק ההון, וכן תכנים מאקרו כלכליים ומדיניות ציבורית והשפעתם על הפרט, כגון : השקעה בהון אנושי, שוק הדיור, מוצרים ציבוריים, בדיקת כדאיות השקעה, עלות-תועלת ועוד. הקורס האקדמי נלמד באוניברסיטה בסמסטר אחד, ובכיתה ילמד במשך שנת לימודים אחת. בסופה ייגשו התלמידים לבחינה האקדמית, הממירה את בחינת הבגרות החיצונית.

הכיתות בתוכנית הן הכיתות האורגניות והן תלמדה במהלך שיעורי כלכלה את הקורס האקדמי של אוניברסיטת חיפה, "**כלכלת הפרט**" לימודי הקורס ישתלבו בשעות המובנות במערכת.

הוראת תוכני הקורס האקדמי יחלו בתחילת שנת הלימודים תשפ"ז. בתי ספר יכולים לבחור ללמד את הקורס כתחליף לבחינת בגרות חיצונית.

הוראת תכני הקורס האקדמי תחל בתחילת שנה"ל תשפ"ז, ותסתיים בתומה. במידה שהמקצוע נלמד במשך שנתיים, הוראת התכנים תחל בשנה"ל תשפ"ז, ותסתיים בשנה העוקבת.

התוכנית ה"רגילה"	סמסטר ראשון בתיכון
70% ציון חיצוני (המורכב גם מ"מגן" בית ספרי)	50% ציון מבחן הקורס האקדמי.
30% הערכה פנימית בית ספרית	20% הגשת תרגילים באתר הקורס.
	70% ציון אוניברסיטה, שעליו יתווספו 10 נקודות בונוס.
	30% הערכה פנימית בית ספרית

חלוקת שעות מומלצת:

במידה שהמקצוע נלמד בשנה אחת: יש ללמד 6 שעות שבועיות- קורס "כלכלת הפרט", מטעם אוניברסיטת חיפה.
במידה שהמקצוע נלמד במשך שנתיים: מומלץ ללמד 3 שעות שבועיות בכל שנה, אך קיימת גמישות בית ספרית.

התכנים

תכני הקורס האקדמי כוללים לימודי מיקרו ומאקרו כלכלה בהיבט הפרט, ובהיבט ציבורי ממשלתי, המשתלבים בלימודי תכנית המשרד, תוך ביצוע התאמות נדרשות לתלמידי תיכון. מבחר מנושאי הקורס: צריכה וחיסכון; השקעה בהון אנושי; שוק העבודה; שוק הדיור; מדיניות מאקרו כלכלית והשפעתה על הפרט; מדיניות ציבורית אופטימלית בנושאי צריכה וחיסכון; השקעות בשוק ההון ועוד.

תכני הקורס פותחו על ידי אוניברסיטת חיפה, עברו התאמה לצרכים הייחודיים של תלמידי התיכון, ויאפשרו לתלמידי כיתה הטרוגנית ממוצעת במערכת החינוך לעמוד בהצלחה באתגר האקדמי של התוכנית.

במהלך השנה, יתקיים ביקור חווייתי ומעשיר באוניברסיטת חיפה, התלמידים ייפגשו עם מרצה הקורס ויעברו שלוש סדנאות, בתחומים של: קבלת החלטות, שוק ההון, תורת המשחקים.

תפקיד המורה

מורי כלכלה בבתי הספר ילוו, ידריכו וינחו את התלמידים בלמידה פעילה במסגרת השעות בכיתה ובמסגרת כיתה הפוכה (בבית). התלמידים ירשמו ללא עלות לקורס הדיגיטלי, ויצפו בתכני הקורס המוקלטים (חלקם בכיתה וחלקם בבית), ויבצעו את משימות הקורס. המורה ינחה את התלמידים ללמידה נכונה ומיטבית של הקורס, ויתווך בין הקורס המקוון לבין התלמידים, במטרה להבהיר, לדייק ולסייע בהבנת התכנים. לצורך כך, המורים יעברו השתלמות שתפגיש אותם עם חומר הלימוד, תקנה להם כלים להוראה מיטבית ותאפשר למידת עמיתים ובניית תכנים משותפים, כולל משחקים, דפי עבודה, מצגות ומערכי שיעור.

הערכה

התלמידים ייבחנו במבחן סיום אוניברסיטאי שישתקלל למרכיב ה-70% בציון התלמיד. האוניברסיטה תאפשר שני מועדי היבחנות, כך שבמידת הצורך, יוכל התלמיד לשפר את ציונו.

למה התוכנית כדאית לתלמידים?

- ✓ התלמידים זכאים להכרה אקדמית (קרדיטציה) על לימודיהם – 4 נקודות זכות.
- ✓ הלומדים בתוכנית יקבלו בונים 10 נקודות לציון הקורס כשזה יומר לציון בתעודת הברורות.
- ✓ התלמידים בקורס הם במעמד סטודנט של המוסד האקדמי. בעבור התלמידים יש בזה התנסות מעצימה כשלעצמה.
- ✓ נ"ז יוכרו על ידי המוסד האקדמי במשך 7 שנים ממועד ההיבחנות.
- ✓ הזדמנות למפגש בלתי-אמצעי עם עולם האקדמיה ומרצים מהתחום.
- ✓ חיזוק "גאוות-יחידה" של תלמידי המגמה.

למה התוכנית כדאית למורים?

- ✓ המורים יקבלו הכשרה ייעודית להנחיית הקורס, שתוכר גם לצורך גמול.
- ✓ המורים ייהנו מחומרי הוראה מקצועיים, הכוללים מערכי שיעור, מצגות, תרגילים ועוד, שיהפכו את מלאכת ההוראה קלה יותר.
- ✓ המורים יזכו להוביל את תלמידיהם בתוכנית ייחודית ראשונה מסוגה בישראל.
- ✓ העצמת מקצוע הכלכלה בבית הספר.

שנת תשפ"ז – עם הפנים קדימה

לאחר שבשנה"ל תשפ"ו, מספר בתי ספר לקחו חלק בתוכנית והביעו שביעות רצון, אנו מזמינים בתי ספר נוספים להשתתף בתוכנית כבר בשנה"ל הקרובה. חשוב לציין, כי אין חובה להכיל את התוכנית לכלל הכיתות הלומדות את מקצוע הכלכלה בבית הספר, וניתן לבחור כיתות ייעודיות לכך, בהתאם לשיקול בית הספר.

תכנים, מטרות ומיומנויות למידת הקורס: "כלכלת הפרט"

קורס זה יציג את ההיבטים התאורטיים והאמפיריים בקבלת החלטות של משקי בית בנוגע לכלכלת המשפחה וכן את השפעת התערבות המדינה על החלטות אלה (מיסוי, סבסוד רגולציה). הקורס יבחן את אפקטיביות סוגי המדיניות השונים בשיפור מצבו של הפרט והמשק.

הקורס יציג את התאוריות הכלכליות המסבירות את החלטות הפרט בנוגע לצריכה וחיסכון, השקעה והשתתפות בשוק העבודה. כמו כן ידון בקבלת החלטות של הפרטים בשוק הדיור, בלקיחת אשראי והלוואות, באופן בו מקבלים החלטות בתנאי סיכון ועל פני זמן. בנוסף, הקורס ידון בהשפעה של מדיניות כלכלית ממשלתית על הפרטים ועל התנהגותם בשווקים השונים: שוק עבודה, שוק הדיור, שוק ההון. במהלך הקורס ישולבו ממצאים אמפיריים מהארץ ומהעולם, ודוגמאות מהכלכלה הישראלית.

מטרות הקורס: הקורס שואף להקנות לתלמידים מיומנות חשיבה כלכלית בסיסית שתסייע להם ברמת הפרט וגם בניתוח מדיניות ציבורית וממשלתית.

מיומנויות למידה – הקורס ישאף לפתח בקרב התלמידים מיומנויות של חשיבה כלכלית והבנה של מדיניות כלכלית וציבורית, יזמן את התלמידים לעבד תכנים מדעיים, לפתח אוריינות מדעית, חשיבה ביקורתית ולמידה עצמית.

בתום הקורס יהיו התלמידים מסוגלים לנהל משק בית ולנתח את תוצאותיה של מדיניות כלכלית ציבורית על חייהם האישיים, ובכך ליישם הלכה למעשה את החינוך הפיננסי האקדמי שיקדם אותם בחייהם הבוגרים לרווחה חברתית וכלכלית.

בכל שאלה נוספת אפשר לפנות לח"מ או למדריכות הארציות.

בכבוד רב,

עדה ספיר

מפמ"ר מדעי החברה בחינוך העל-יסודי

העתקים:

ד"ר טלי יניב, יושבת ראש המזכירות הפדגוגית
שמעון ביטון, מנהל אגף אקדמיזציה ולמידה דיגיטלית